

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ**

Чернівці – 2021

Методичні вказівки до виконання та захисту курсових робіт / розробники: к.ю.н., доц. Ющик Олена Іванівна, к.ю.н., доц. Боднарук Олександр Миколайович. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021. 30 с.

Рекомендовано науково-методичною комісією юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

протокол №8 від 23 березня 2021 року

Рекомендовано вченої радою юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича протокол № 9 від 26 березня 2021 року

Рецензенти:

1. ***Кваша О.О.*** – доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою Інституту держави і прав ім. В.М. Корецького НАН України

2. ***Слома В.М.*** – доктор юридичних наук, доцент кафедри цивільного права і процесу, заступник декана юридичного факультету Західноукраїнського національного університету.

Методичні вказівки містять повний опис вимог до оформлення, структурних компонентів, змісту курсової роботи, що виконується здобувачами вищої освіти факультету. Вказано на основні вимоги формування списку використаних джерел. Додатки містять зразки окремих компонентів курсової роботи.

Рекомендовано для використання здобувачами вищої освіти під час написання курсової роботи та науковими керівниками факультету.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	4
2. ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	5
3. ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	8
3.1. Вибір теми.....	8
3.2. Керівництво курсовою роботою.....	11
3.3. Складання плану роботи.....	12
3.4. Збір матеріалу та його опрацювання.....	13
4. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	14
4.1. Опис структурних елементів.....	14
5. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	18
5.1. Загальні принципи оформлення.....	18
5.2. Оформлення таблиць та ілюстрацій.....	19
5.3. Посилання на використані джерела.....	19
5.4. Формування списку використаних джерел.....	20
5.5. Оформлення додатків.....	20
6. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	21
7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	22
8. ДОДАТКИ.....	23

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Необхідною складовою професійної підготовки майбутнього правника є науково-дослідна робота, яка з одного боку дає змогу здобувачу реалізувати на практиці знання та навички, набуті під час вивчення дисциплін освітньої програми, а з іншого – зорієнтована на його особисте наукове дослідження. Науково-дослідна робота у вигляді курсової роботи здобувача має комплексний характер, виконується протягом навчального року з подальшим публічним захистом.

Курсова робота є обов'язковою складовою компонентою навчального процесу науково-методичної та професійної підготовки здобувача. Вона виступає формою самостійної науково-дослідної роботи, яка спрямована на перевірку не лише теоретичних і практичних навиків майбутнього фахівця, але і його здатність до вміння працювати із законодавчою базою та науковою літературою, досліджувати, аналізувати, систематизувати, узагальнювати науковий досвід, виводити власні висновки та пропозиції, здійснювати наукові пошуки під керівництвом наукового керівника.

Курсова робота є формою перевірки рівня загально-наукової та спеціальної підготовки здобувача, його здатності до аналізу та самостійного узагальнення досліджуваних матеріалів із проблематики дослідження, вміння застосувати отримані знання під час правозастосування.

Написання таких досліджень дасть змогу здобувачам:

- систематизувати здобуті теоретичні знання під час навчального процесу;
- перевірити їх практичність застосування;
- мислити науково та креативно під час виведення власних пропозицій і висновків;
- розвивати пізнавальну активність;
- аналізувати практику застосування досліджуваних питань;
- порівнювати різні підходи щодо розв'язання певної правової проблематики;
- надавати пропозиції до врегулювання складних питань правозастосування.

Важливою складовою курсової роботи є правильно обрані методи, що будуть використовуватись при викладенні знайденого та опрацьованого матеріалу. Необхідно провести аналіз чинного законодавства України та зарубіжних країн із застосуванням таких методів, як діалектичного, системно-структурного, компаративістського, історичного, логічного та інших, що сприятиме кращому формуванню у здобувача власної думки, оцінок стосовно тих явищ і фактів, що стали предметом наукової дискусії та висвітлені науковцями у підручниках, монографіях, наукових статтях, коментарях, періодичних виданнях, матеріалах тез конференцій і симпозіумів тощо.

2. ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи, в основному, базується на теоретичних знаннях отриманих під час опанування здобувачем юридичних дисциплін, передбачених навчальним планом вищого навчального закладу. Водночас, під час написання такої роботи необхідно більш поглиблено та творчо підійти до розуміння отриманих знань із даної дисципліни, що вимагає використання навиків до самостійного збору та аналізу відповідного законодавства України та практики його застосування. Курсова робота допомагає здобувачу систематизувати отримані теоретичні знання з вивчених дисциплін, впевнитись у якості набутих знань; оволодіти первинними навичками, необхідними для систематизації таких знань та викладення матеріалу в певній логічній послідовності, як наукової роботи; бути здатним послідовно викладати матеріал, посилаючись на провідних вчених у даній галузі. Відповідно, на цьому етапі написання наукової роботи можна виявити здатність здобувача самостійно осмислити проблему, обґрунтувати її актуальність та творчо, критично її дослідити; вміти знайти, зібрати, проаналізувати та систематизувати наукові джерела; вміти застосовувати отримані знання з досліджуваної проблематики у практичній площині; вміти формувати власні висновки, пропозиції, рекомендації та шляхи вирішення проблемних питань предмету дослідження.

Основним показником успішної курсової роботи є здатність здобувача продемонструвати, як він опанував сучасні методи наукового дослідження, а також зумів їх використати у кожному конкретному випадку систематизації та аналізу проблемних питань і правових колізій. Не менш важливим для якості наукового дослідження є вміння проводити аналіз прочитаної наукової літератури, виявляти суперечливі думки із досліджуваного питання, аргументовано підтримувати або заперечувати позиції науковців, при цьому здійснювати власні узагальнення та все це відображати у висновках і пропозиціях дослідження.

Критерії оцінювання курсової роботи містять кілька компонентів, які у своїй сукупності зможуть відобразити повноту написання, виконання та захист такої роботи. Перш за все, враховується якість самого наукового дослідження, чи містить воно наукову новизну, а також здобувач повинен показати вміння захистити сформульовані висновки та пропозиції. Оформленню курсової роботи також повинна бути приділена особлива увага. Здобувач повинен дотримуватись вимог, які висуваються до оформлення курсової роботи, відповідально ставитись до настанов наукового керівника, що, своєю чергою, сприятиме виробленню належного стилю виконання таких робіт, виховає вимогливість до себе, закладе певні навички до написання наукового дослідження, що буде йому корисним у можливій подальшій роботі над іншими науковими роботами, а в практичній діяльності – у дотриманні вимог до складання процесуальних документів.

Курсова робота виступає науково-дослідницьким проектом, що повинен чітко містити мету роботи, яка передбачає низку конкретних завдань, які ставляться автором на початку написання. Вирішення вказаних завдань потребує поглибленого вивчення та аналізу чинного законодавства України, вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, конкретних прикладів правозастосування, а також власних досліджень об'єкта та з'ясування проблемних питань, шляхом пропозицій і можливого внесення змін до нормативно-правових актів.

Виконання та оформлення курсової роботи вимагає від здобувача дотримання принципів і стандартів, які встановлені у вищому навчальному закладі. Курсова роботи – це самостійне наукове дослідження, яке базується на опрацьованому теоретичному матеріалі, взятому із підручників, коментарів, наукових статей, а також на статистичному та практичному матеріалі (офіційні видання, звіти, узагальнення та судові реєстри), що, своєю чергою відображено у власних висновках і пропозиціях, належно структуровано й оформлено. Не допускаються механічно списані думки з наукових публікацій, інформація з нормативних документів, електронних ресурсів, які не оформлені належним чином (без посилання), а тим більше шляхом плагіату та видання як власної позиції, тому такі роботи до захисту не допускаються.

Основними завданнями, науково-дослідної роботи (курсвої) є:

- 1) збір та систематизація відповідного законодавства України;
- 2) опрацювання й аналіз наукової літератури та періодичних видань;
- 3) аналіз юридичної практики, закріплення та поглиблення теоретичних знань;
- 4) розвиток аналітичних здібностей;
- 5) виявити ступінь підготовки здобувача до самостійної роботи.

При написанні курсової роботи здобувачі повинні враховувати наступне:

1) виклад матеріалу потребує стислості, логічності й аргументованості, при цьому необхідно уникати надмірного вживання загальних слів, роз'яснення відомих термінів, бездоказових тверджень, тавтології, невиправданого збільшення обсягу роботи за допомогою розкриття питань, які не стосуються проблематики;

2) спостерігаються випадки низького рівня засвоєння здобувачами змісту правових інститутів, об'єктивних закономірностей їх розвитку, а також суті правових категорій, передбачених чинним законодавством України;

3) недоліком під час написання курсової роботи є використання здобувачем нечинного законодавства, що, своєю чергою, може призвести до того, що автор залишить поза увагою зміни та доповнення, внесені до національного законодавства за останні роки, не використає найновіші роз'яснення державних органів і судів, а тим самим поверхнево підходить до аналізу змісту правових норм;

При написанні курсової роботи важливим навиком для професійного юриста є вміння застосовувати норми законодавства у конкретних життєвих

ситуаціях. Не завжди це можливо здійснити на підставі аналізу теоретичної та законодавчої бази, тому здобувачу доцільно ознайомитись з постановами Пленумів Вищих судів, в яких проведено аналіз та узагальнення судової практики з різних категорій справ, оглядами судової практики касаційних судів Верховного Суду (URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diynalnosti/analiz/>), сформульованими у судових рішеннях правовими позиціями Верховного Суду, а також з рішеннями Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини).

Здобувач перед собою повинен поставити завдання, а саме розкрити основну проблематику досліджуваного питання, виявити суперечності у його розумінні, на підставі самостійного ведення наукового пошуку, здійснити аргументоване вирішення цієї проблеми шляхом застосування норм чинного законодавства на практиці та у випадку необхідності запропонувати можливі зміни до чинного законодавства.

Загальні вимоги виконання курсової роботи передбачають, що всі здобувачі набирають текст на комп'ютері з використанням текстового редактора Word. Робота виконується державною мовою, у разі необхідності використання термінів і висловів, можуть вживатись мовою оригіналу, з обов'язковим поясненням їх змісту. Наукова інформація в дослідженні викладається у повному обсязі, обов'язково розкриваються хід та результати дослідження, з детальною вказівкою на методи, які використовувались при викладенні й аналізі матеріалу. Повнота наукової інформації має відбиватися у деталізованому фактичному матеріалі з обґрунтуваннями, широкими історичними екскурсами, з використанням порівняння національного та зарубіжного законодавства, посиланням на твердження провідних науковців і практики застосування досліджуваного питання тощо.

Забезпеченням успішного виконання курсової роботи є співпраця здобувача та наукового керівника. Саме останній стане порадником у правильному виборі методів написання роботи, зібранні необхідної інформації, дасть конкретні методичні поради по усуненню недоліків, стосовно змісту роботи та її оформленню, грамотності викладення, формулювання основних висновків і пропозицій.

3. ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Вибір теми

Вибір теми є важливим початковим етапом у всьому подальшому процесі написання курсової роботи. Цей етап пов'язаний з осмисленням вибору теми, її обґрунтуванням. Здобувачу необхідно обрати саме ту тему, яка найповніше відповідає його науковим і професійним інтересам, узгоджується із здібностями та набутими навиками під час навчального процесу.

Тема курсової роботи повинна бути актуальною сьогоденню, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку юридичної науки. Актуальність теми викликана необхідністю дослідження теоретичного наукового матеріалу, виявлення дискусійних питань, а також встановлення практики застосування питань права, аналізі помилок нормотворчої та правозастосовчої діяльності, пошуку пропозицій до їх усунення, шляхом можливого внесення відповідних змін до чинного законодавства.

Теми курсових робіт визначаються та затверджуються відповідними кафедрами юридичного факультету у відповідності із тими дисциплінами, які ними забезпечуються. Після обрання теми курсової роботи здобувач та науковий керівник узгоджують план виконання курсової роботи. На початковому етапі керівник повинен максимально роз'яснити хід написання курсової роботи та які завдання ставляться перед здобувачем.

Автору роботи необхідно ознайомитись з літературою, яка містить та розкриває проблематику курсової роботи та підібрати джерела, які будуть використовуватись при висвітленні проблематики дослідження. Широко та різнопланово складена картотека літератури, дасть змогу більш повно розкрити усі питання, які стосуються досліджуваної проблематики.

Досліджуючи спеціальну літературу, що стосується конкретної теми курсової роботи, не потрібно оминати і загальну літературу. Саме вона дасть змогу виявити та показати місце досліджуваного інституту в системі загальних наукових понять. Тому вивчення матеріалу за обраною темою із загальних джерел, дасть змогу виявити основні питання, з якими стикається дана тема, що допоможе вести пошук нового матеріалу.

Аналіз і дослідження наукової літератури необхідно здійснювати за наступними етапами:

- 1) ознайомитись із науковою публікацією в цілому за назвою його заголовку;
- 2) прочитати весь матеріал публікації в порядку послідовності розміщення матеріалу;
- 3) вибірково зупинитись на окремих частинах твору, що найбільше зацікавило автора;
- 4) виписати тези із прочитаного матеріалу, що представляє важливість для написання роботи;

5) критично оцінити виписаний матеріал, відредагувати його та здійснити запис як фрагменту тексту майбутньої курсової роботи.

Досліджуючи та використовуючи підбрану наукову літературу за тематикою курсової роботи не слід намагатися лише її запозичувати та прямо цитувати у курсовій роботі. Автору необхідно вміти здійснювати аналіз прочитаного та виокремлення важливих думок з метою подальшого використання у курсовій роботі. Під час такого процесу здобувач у ході знайомства з різними позиціями по проблематиці курсової роботи виробляє власні бачення та пропозиції, що надалі повинно стати основою наукового дослідження. При опрацюванні законодавчої бази та наукової літератури за обраною темою необхідно вміти відбирати тільки ту інформацію, яка має безпосереднє відношення до дослідження, а тому може бути цінною та корисною у написанні наукової роботи. Достовірність наукових фактів буде залежати від офіційності оригіналу, від їх цільового призначення та характеру їх інформації. Тому, при використанні та посиланні на чинне законодавство України, рішення судів, а також інших нормативно-правових актів слід звертатись до офіційних видань та інтернет-ресурсів, при цьому акцентувати увагу на чинності відповідного документу на момент звернення.

При написанні курсової роботи автору необхідно звернути увагу, що будь яке видання наукової літератури, нормативна база чи узагальнююча практика будуть мати свою практичну цінність у написанні курсової роботи. Тому необхідно з'ясувати, на що саме слід звернути увагу при використанні того чи іншого джерела.

До фундаментальних наукових джерел, які можуть використовуватись при написанні роботи відносяться монографії, дисертаційні дослідження, наукові посібники, науково-практичні коментарі, збірники тез матеріалів конференцій, круглих столів, симпозіумів, науково-дослідницькі збірники, що видаються навчальними закладами, установами та організаціями з важливих наукових та науково-технічних проблем тощо. Саме ці фундаментальні наукові джерела мають неабияку теоретичну та практичну цінність для написання курсової роботи, і стануть в нагоді здобувачу як основне джерело достовірної інформації.

Значне місце серед джерел займають статті та публікації у наукових періодичних виданнях (журналах, альманахах, вісниках тощо), які теж можуть використовуватись при написанні курсової роботи. Але необхідно звернути увагу, що теоретична стаття в галузі гуманітарних наук, і зокрема в юриспруденції, на відміну від природничих або технічних наук, містить різнопланові роздуми авторів, насичена порівняльними елементами, словесними твердженнями та власними пропозиціями. Достовірність її змісту залежить від використаної інформації та достовірності першоджерел, що використовувались автором при написанні такої статті. Тому досить часто автори викладають свої власні позиції, критикуючи при цьому інші думки, заперечуючи відомі факти, що може призвести до невірної трактування

положень, що призводить до помилковості суджень та встановлення різного роду неточностей. Варто, досить критично відноситись до таких трактувань, намагатись розібратись в цьому і вірно оцінити їх зміст, точно встановити істинність суджень автора статті та дати їм відповідну оцінку.

Для посилення актуальності теми наукової роботи необхідно використовувати інформаційні статті. У будь якій науковій галузі можна ознайомитись із такою статтею і вона стане інформативним джерелом при написанні курсової роботи. Це, як правило, невелика за обсягом стаття, яка містить певну конкретну інформацію з актуального питання, виклад фактів, повідомлень про певну подію, явище, поняття чи практику застосування того чи іншого інституту в галузі права. До них відносять доповіді, тези, які висвітлені під час виступів на конференціях, симпозіумах, круглих столах і містять аргументовані, обґрунтовано пояснені та апробовані відомості, що мають значення як дискусійне питання та пропозиції варті уваги. Відомий доробок наукового професійного автора цієї інформаційної статті буде свідчити про достовірність такої інформації та вартої для використання у написанні курсової роботи.

Наукова робота набуває більш практичного значення та дозволяє не допустити плагіату у разі використання автором цитат, як певної думки автора першоджерела без викривлень та з метою передачі точки зору при співставленні різних позицій з даної проблематики. Автор повинен збалансовано підійти до використання цитат у роботі, щоб це не була велика їх надмірність, а навпаки доречність при використанні по темі дослідження. Варто, щоб здобувач, цитуючи певні думки науковців наводив свої аргументи на їх підтримку або навпаки заперечував їх доцільність. Тому кількість цитат у роботі повинна визначатись потребами розробки тематики курсової роботи і здобувач повинен визначатися чи доречно застосовувати цю цитату в конкретному контексті.

Практичність роботи та її оцінювання буде здійснюватися на підставі використання автором юридичної практики. Здобувачу необхідно провести збір, вивчення та аналіз юридичної практики з проблематики дослідження. Вважається, що саме ця складова є основою курсової роботи, її практичність і полягає, що на підставі такого узагальнення будуть зроблені висновки та пропозиції у змінах до законодавства та правозастосування. Забезпечення цього етапу написання може здійснюватися здобувачем під час проходження практики в органах місцевого самоврядування, прокуратури, судів та інших органів державної влади. У разі сумнінного ставлення здобувача до проходження практики та використання виділеного часу можливо проаналізувати слідчу та судову практику вирішення цивільних, господарських, адміністративних, кримінальних та інших справ, ознайомитись із нотаріальною практикою, судовою статистикою і за бажанням провести соціологічне дослідження за тематикою курсової роботи та зібрати необхідну інформацію. У подальшому таке дослідження використовується при висвітленні теоретичного

матеріалу курсової роботи, що підтверджує чи спростовує висловлені позиції науковців. Важливо ознайомитись із методикою проведення таких соціологічних досліджень, оскільки тільки у разі дотримання техніки її проведення буде підтверджуватись результат такого дослідження.

На сьогодні важливим джерелом написання курсової роботи виступають узагальнення, дайджести та огляди судової практики, які проводяться судами. Тому варто звернути увагу та використати у роботі постанови та правові позиції судів про практику здійснення правосуддя та розгляду конкретних категорій справ. Цінною є інформація, яка містить аналіз і узагальнення судової практики з роз'ясненнями судам з питань застосування чинного законодавства України при розгляді конкретних справ. З ними можна ознайомитись на офіційному сайті всіх судів – Судова влада України - <https://court.gov.ua/>. Здобувачу варто використати при написанні бюлетені судової практики оскільки, там аналізуються судові помилки, друкуються питання та відповіді правозастосування, наводяться цікаві приклади, що можуть бути використані у роботі, як конкретна судова ілюстрація проблематики досліджуваного питання (в тому числі національною асоціацією адвокатів, адвокатським об'єднаннями, бюро, практикуючими адвокатами). У допомозі в пошуку конкретних прикладів судових рішень стане Єдиний Державний реєстр судових рішень (<https://reyestr.court.gov.ua>).

Здобувач повинен опанувати техніку пошуку за різними правилами, що дасть змогу швидко та саме по тематиці знайти відповідне рішення.

3.2. Керівництво курсовою роботою

Науковий керівник допомагає у підготовці, написанні та успішному захисті курсової роботи. Його завдання на цьому етапі скерувати у правильному руслі виконання такої роботи, допомогти студенту справитись із поставленими завданнями, що, відповідно, надалі відобразиться на успішному захисті та відповідному оцінюванні наукової роботи. Для керування курсовими роботами на відповідних кафедрах юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича затверджуються наукові керівники із професорсько-викладацького складу.

Науковий керівник курсової роботи для виконання поставлених завдань виконує такі функції:

- 1) подає на кафедру відповідно до спеціальності та профілю кафедри тематику курсових робіт;
- 2) у разі обранні теми курсової роботи встановлює здобувачу завдання із зазначенням терміну його виконання;
- 3) надає здобувачу допомогу в розробці календарного графіка роботи на весь період її виконання;

- 4) пропонує здобувачу скласти план курсової роботи, у разі необхідності вносить корективи до змісту та структури;
- 5) рекомендує необхідну наукову літературу, вказує на можливість використання інтернет-ресурсів, довідкові та архівні матеріали, законодавчу базу та інші джерела по темі;
- 6) проводить консультації та дає відповіді здобувачу на питання, які виникають під час написання курсової роботи;
- 7) здійснює контроль за виконанням курсової роботи у відведені строки.

Основним завданням, яке стоїть перед науковим керівником це допомогти здобувачу правильно навчитись виконувати самостійну науково-дослідницьку роботу. Комунікація з науковим керівником з питань виконання курсової роботи здійснюється особисто або виключно за допомогою корпоративної електронної пошти університету (@chnu.edu.ua).

3.3 Складання плану роботи

Після вибору теми здобувачу необхідно скласти план курсової роботи. Саме відповідно до плану і буде здійснюватися виклад матеріалу за обраною тематикою наукової роботи. Правильно складений план курсової роботи дозволить розкрити лише тільки ті питання, які стосуються теми, а також забезпечить чіткість і послідовність викладу матеріалу, убезпечить від повторюваності інформації та дублювання його у кожному розділі, а також дозволить в цілому правильно організувати самостійну роботу. Складання плану не повинно відбуватись без попереднього ознайомлення із темою курсової роботи та літературою, яка буде використовуватись при написанні такої роботи. Необхідно попередньо ознайомитися з науковою літературою, звернутись до підручників, коментарів, для того щоб зрозуміти зміст теми, виокреслити її місце та значення в системі відповідної дисципліни. З метою більш чіткого визначення кола питань, які необхідно розкрити в курсовій роботі доцільно розділи поділити на підрозділи, а якщо необхідно, то і на пункти (підпункти).

Структура плану залежить від теми курсової роботи, але, як правило, включає вступ, розділи, які між собою логічно взаємопов'язані та розкривають тему, підрозділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. План повинен бути вміру деталізований і не варто його поділяти на велику кількість підрозділів і пунктів (підпунктів). Виклад інформації в цьому випадку може відбуватись у межах розділів, що створить більш цілісну систему викладу матеріалу та прослідковування єдиної думки до пояснення проблемних питань. Не варто один із розділів у плані називати темою курсової роботи. Розділи повинні у своїй цілісності забезпечити характеристику всієї досліджуваної тематики.

Здобувач складає план самостійно, але обов'язково узгоджує з науковим керівником. Останній може допомогти із складанням плану, внести корективи і звернути увагу саме, на чому повинен зосередитись здобувач при виконання такої роботи. Не варто розпочинати написання курсової роботи без такого узгодження, оскільки неправильно складений план може відобразитись на якості виконання та захисту роботи.

3.4. Збір матеріалу та його опрацювання

Наступним етапом виконання курсової роботи є збір матеріалу, а саме пошук літератури, законодавчої, нормативної бази та іншого інформативного матеріалу, який буде використовуватись та слугувати базою такого дослідження. Здобувач здійснює опрацювання літератури, робить нотатки, виписує основні ідеї, які є важливими по тематиці дослідження. Варто не забувати виписувати прізвища авторів та їх джерела, з яких запозичений матеріал, оскільки це в кінцевому випадку повинно бути відображено у посиланнях у роботі та списку використаних джерел.

Таким чином буде сформовано робочий матеріал, який необхідний для написання роботи. Зібраний матеріал потрібно класифікувати і згрупувати за конкретними питаннями, які будуть висвітлені в основних розділах роботи.

Необхідно звернути увагу, що в наукових джерелах з'являються нові публікації, які можна знайти у журналах, збірниках, часописах або в інтернет-ресурсах (наприклад, Google Академія). Здобувачу потрібно максимально доповнити список літератури останніми публікаціями, які саме розкривають сучасні проблеми правозастосування та їх вирішення. Особливе значення займає опрацювання записів у процесі їх накопичення. Необхідно окремо для кожного розділу роботи створити папку, в якій розміщувати виписки у послідовності, що відповідає викладенню матеріалу. Після повного збору всієї літератури та матеріалів буде зроблено повний бібліографічний опис джерел, що складатиме список використаних джерел.

Для практичної складової курсової роботи необхідно буде зібрати та систематизувати практичний матеріал у галузі юриспруденції. Здобувач може збирати та систематизувати інформацію за темою роботи під час проходження практики, а також самостійно звертаючись до офіційних видань статистичних даних, річних звітів, реєстрів тощо. При збиранні наукового та практичного матеріалу слід дотримуватись наступних правил: інформація повинна бути повною, порівняльною та достовірною. Зібраний практичний матеріал потрібно проаналізувати, вказати на важливість для досліджуваної проблематики, бути максимально взятим за останній період (щонайменше за останні 5 років). На підставі проведеного аналізу, необхідно практичний матеріал підсумувати, зробити загальні висновки, внести пропозиції до правозастосування. На цьому підготовчий період завершується і на підставі зібраного та опрацьованого матеріалу здобувач може переходити до основного етапу – написання курсової роботи та її оформлення.

4. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

4.1. Опис структурних елементів

Курсова робота повинна містити такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основну частину (розділи та підрозділи, пункти, підпункти – за потреби);
- висновки до розділів;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Першою сторінкою курсової роботи є **титульний аркуш**.

На титульному аркуші роботи вказуються:

Міністерство освіти і науки України; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича; юридичний факультет; кафедра, на якій виконується курсова робота; назва теми; прізвище ім'я та по батькові (повністю) автора роботи із зазначенням номеру академічної групи та форми навчання; прізвище та ініціали наукового керівника із зазначенням наукового ступеня та вченого звання; місце для підпису наукового керівника; формуляр для оцінки; формуляр для членів комісії; місце та рік написання роботи (див. *додаток А*).

Наступною сторінкою курсової роботи є її **зміст**. Він складаються із необхідних елементів: вступу, розділів, підрозділів, пунктів (підпунктів), висновків, списку використаних джерел, додатків. Кожен пункт змісту повинен містити найменування та номери початкових сторінок. (див. *додаток Б*).

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів. Якщо у курсовій роботі здобувач використовує скорочення, специфічну термінологію, нові символи, позначення, які необхідно їх розшифрувати та подати на початку роботи у вигляді окремого списку, який необхідно розмістити перед вступом. Крім того, такі скорочення дозволять позбавити роботу повторів та завантаженості матеріалу повними назвами кодексів, коментарів, назв державних установ, судів тощо.

Вступ розкриває зміст і стан обраної наукової проблеми та її значимість на сьогодні, обґрунтування необхідності проведення дослідження, вказується теоретичне та практичне значення. Структура вступу повинна містити наступні складові частини: актуальність теми дослідження, загальна характеристика стану дослідження даної проблеми (вказується перелік науковців, які досліджували дану проблематику), мета та завдання роботи, об'єкт і предмет дослідження, вказуються методи, які використовувались при написанні роботи, структура роботи.

Актуальність теми дослідження. Автору необхідно обґрунтувати вибір теми, вказати на своєчасність та соціальну доцільність дослідження, зазначити, що з проблеми є відомим, а що необхідно дослідити. Ступінь стану дослідження даної проблематики розкривається на підставі аналізу наукових публікацій учених із даного питання.

Мета роботи окреслює кінцевий результат, на який спрямоване науково-практичне дослідження і повинна узгоджуватися з назвою курсової роботи, а також має чітко вказувати, що саме прагне досягти автор.

Метою дослідження є встановлення, виявлення наукових та теоретичних фактів, перевірка закономірностей, обґрунтування найбільш ефективних шляхів практичного застосування норм національного законодавства. Мету окреслюють застосовуючи наступні терміни: «прослідкувати», «встановити», «визначити», «дослідити», «виявити», «обґрунтувати», «порівняти», «довести», «перевірити», «розробити» тощо.

Завдання роботи – це певні етапи дослідницької роботи, які спрямовані на досягнення вказаної мети. Як правило, завдання повинні відображати запланований зміст курсової роботи і кожен розділ, підрозділ, пункт (підпункт) повинні визначати конкретне завдання роботи. Формулювання дослідницьких завдань слід робити якомога ретельніше, оскільки опис їх розв'язання становитиме напрями дослідження. На підставі розв'язаних завдань будуть формуватися основні висновки роботи.

Відповідно до мети здобувач повинен вирішити певні завдання: визначити залежності між факторами; провести зв'язок між явищами; прослідкувати проблеми та розробити пропозиції для усунення недоліків; запропонувати шляхи вдосконалення чинного законодавства; охарактеризувати обставини, які впливають на правозастосування; простежити історичний розвиток тощо.

Перелік завдань створюється у формі перерахування, починаючи зі слів, наприклад, «уточнити поняття ...», «дати визначення ...», «проаналізувати генезу ...», «виявити форми ...», «розробити типологію ...», «охарактеризувати засоби ...» та ін.

Наступною складовою вступу виступають об'єкт та предмет наукового дослідження.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, правові явища, процеси, які лежать в основі досліджуваної проблематики, вивчення чого становить практичний інтерес для дослідження і науки в цілому.

Предметом дослідження є те конкретне, що необхідно дослідити безпосередньо у межах об'єкта; те, чим зумовлено існування об'єкта, регламентовано та доктринально аргументовано.

При визначенні об'єкту та предмету дослідження, автору необхідно звернути увагу, що це категорії наукового процесу, які співвідносяться між собою як загальне та часткове. У межах об'єкту виокремлюється та його частина, яка виступає як предмет дослідження. Основна увага автора курсової роботи повинна бути спрямована на розкриття предмету дослідження.

Методи дослідження це конкретний систематизований комплекс засобів, прийомів, процедур, які застосовуються науковим дослідником для досягнення поставленої мети.

Використання методів дослідження як загальних теоретичних, так і спеціальних емпіричних дасть змогу автору курсової роботи більш повно розкрити усі аспекти досліджуваної проблематики. Достовірність результатів зможе забезпечитись саме за допомогою різноманітного спектру методів і прийомів.

У курсовій роботі наводиться перелік методів дослідження для досягнення, які використовувались для досягнення поставленої мети. Але при цьому вони не просто перераховуються відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначається, що саме досліджувалось та розкривалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися у логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Структура курсової роботи: Курсова робота складається зі вступу, ... розділів, ... підрозділів, пунктів (підпунктів), висновків до розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг.. .сторінок.

Основна частина курсової роботи - це повна інформація та викладений матеріал про об'єкт (предмет) дослідження, які є необхідними й достатніми для розкриття змісту обраної проблеми та її результатів.

Основна частина курсової роботи складається із розділів, які повинні охопити весь зібраний та опрацьований матеріал наукового дослідження. Для кращого викладу матеріалу та підведення підсумків розділи роботи можна поділити на підрозділи, а у разі необхідності на пункти (підпункти) Кожен розділ роботи повинен містити закінчену інформацію та сформульовані власні висновки. У кінці кожного розділу автор виводить власні висновки, які можуть продовжуватись одразу після тесту розділу, без виокремлення з нової сторінки. Викладення матеріалу підпорядковується запланованим завданням, що чітко визначались автором на початку виконання роботи.

Висновки до курсової роботи є завершальним етапом обробки матеріалу, шляхом проведення узагальнення та викладення теоретичних і практичних результатів дослідження. Одразу після основної частини курсової роботи, з нової сторінки розпочинаються загальні висновки.

Загальні висновки повинні містити стислий виклад теоретичних і практичних результатів, які отримав автор роботи в ході виконання дослідження, обґрунтування перспектив проведення подальших досліджень. У висновках не допускається посилання на інших науковців, застосування цитат і вживання загальновідомих понять та істин. У висновках оцінюється стан досліджуваного у курсовій роботі питання. Крім того, наводяться одержані результати дослідження, вказуючи на наукову, практичну, соціальну цінність. Загальні висновки курсової роботи повинні відповідати запланованим завданням і узгоджуватись із ними. Висновки можуть включати і практичні пропозиції, що підвищує цінність теоретичних матеріалів.

Список використаних джерел є не менш важливою складовою курсової роботи. Зібраний науковий і практичний матеріал з проблематики дослідження буде відображати самостійну творчу роботу здобувача. До списку джерел необхідно включати ті з них, які безпосередньо використовувались автором при написанні курсової роботи. Не допускається штучне збільшення обсягу списку джерел загальними підручниками, енциклопедіями, словниками та іншими і матеріалами, які не використовувались. Якщо автор використовує такі джерела, то необхідно наводити посилання у тексті курсової роботи.

У загальному списку використаних джерел автор повинен вказати для підручників, посібників, монографій, науково-практичних коментарів тощо загальну кількість сторінок видання. У випадку використання наукових статей, матеріалів конференцій, симпозіумів, круглих столів тощо, вказується діапазон сторінок, в межах яких міститься публікація. Якщо в роботі міститься посилання на джерело, яке розміщено в інтернеті, то обов'язково потрібно вказати заголовок, прізвище автора (за наявності) та повну адресу інтернет сторінки.

Список використаних джерел складається відповідно до ДСТУ 8302:2015. «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) (див. додаток Г). Для полегшення процедури оформлення наукових джерел відповідно до вимог можна використовувати спеціалізовані інтернет портали.

Додатки. Одразу після списку використаних джерел за необхідності розміщуються додатки. Це допоміжні або додаткові матеріали, які завантажують текст основної частини курсової роботи, проте необхідні для повноти її сприйняття. Додатки можуть виступати у формі таблиць, ілюстрацій, графіків, вірців документів, мап, анкет опитування, статистичних даних тощо. До додатків не можна включати бібліографічний список використаних джерел, допоміжні покажчики всіх видів, довідкові коментарі та примітки, які не є додатками до курсової роботи.

5. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1. Загальні принципи оформлення

Виконання курсової роботи здійснюється українською мовою.

При викладенні матеріалу курсової роботи необхідно дотримуватись принципу пропорційності, який полягає у дотриманні приблизного співвідношення між обсягами окремих частин роботи. Вступ і висновки можуть складати до 5 сторінок, на основну частину роботи відводимо 25-35 сторінок, титульний аркуш і зміст роботи займає по одній сторінці. У разі неможливості скорочення курсової роботи у зв'язку із досить широкою темою дослідження за погодженням з науковим керівником можливий інший обсяг.

Заголовки структурних частин курсової роботи **ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ** пишуть великими літерами відцентровано та виділяють жирним шрифтом. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої), виділяють жирним шрифтом (без курсивного виділення) та розміщують з абзацного відступу. Не слід ставити крапку наприкінці заголовка. У разі назви заголовку необхідно зазначити два або більше речень, то їх слід розділити крапками. Не допускається підкреслювати речення заголовку та здійснювати перенос його слів.

Технічними вимогами до оформлення курсової роботи є: текст набирається на аркуші паперу формату А4 (210x297 мм) шрифтом Times New Roman 14, між рядками інтервал – 1,5 (29-30 рядків на сторінку). Необхідно дотримуватись таких розмірів поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – 20 мм. Кожна сторінка курсової роботи повинна бути пронумерована (крім титульного аркушу). Нумерація сторінок подається арабськими цифрами вгорі сторінки праворуч.

Кожен розділ починається з нової сторінки, а підрозділи та пункти (підпункти) можуть продовжуватись по тексту роботи. Відстань між назвами розділу та першого підрозділу, між останнім і текстом має становити 1 рядок. Перед назвами наступних підрозділів, пунктів (підпунктів) відстань має становити 2 рядки. Додатки до курсової роботи розміщуються після списку використаних джерел і їх нумерація не проводиться.

Кожен розділ курсової роботи розпочинають з нової сторінки словом «**РОЗДІЛ**». З нового рядка друкується заголовок розділу. У разі виокремлення підрозділів, пунктів (підпунктів) їх слід нумерувати у межах кожного розділу. Нумерація підрозділу повинна складатись з порядкового номеру розділу та номеру підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: 2.1. (тобто перший підрозділ другого розділу). Заголовок підрозділу необхідно розміщувати у цьому ж рядку..

Кожен розділ курсової роботи повинен завершуватись короткими висновками, які розпочинаються з нового абзацу жирним шрифтом (до

прикладу, **Висновки до розділу 1**). Тобто висновки до розділів не друкуються з нової сторінки, а є продовженням відповідного розділу.

5.2. Оформлення таблиць та ілюстрацій

Курсова робота буде більш інформативною, якщо здобувач під час її написання буде демонструвати опрацьований матеріал у таблицях, ілюстраціях, технічних рисунках, схемах, графіках, діаграмах тощо.

Після викладених матеріалів, які будуть використані в схемах чи таблицях, їх необхідно розміщувати одразу після першого згадування про них у тексті або у разі необхідності на окремій сторінці, то необхідно розміщувати з поворотом за годинниковою стрілкою. У разі розміщення ілюстрацій або таблиць на окремих сторінках курсової роботи їх необхідно включати до загальної нумерації сторінок.

Статистичний матеріал та інші цифрові відомості варто оформлювати у вигляді таблиць. Таблиця повинна містити назву вказаної інформації, яку слід розміщувати над нею. Таблиці нумерують послідовно у межах розділу. Над таблицею в правому верхньому куті розміщується напис «Таблиця», з відповідним заголовком, який починається з великої літери. Нумерація таблиці повинна відповідати номеру розділу і відповідного порядкового номеру наприклад: Таблиця 1.1 (тобто, перша таблиця першого розділу). У разі необхідності перенесення частини таблиці на інший аркуш слід вказати «продовження таблиці» і вказується номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.1».

5.3. Посилання на використані джерела

Вимогою до курсової роботи є те, що автор обов'язково повинен робити посилання на використані джерела. У разі використання цитат або висловів, таблиць чи ілюстрацій із підручників, монографій чи інших джерел здобувач робить посилання із вказівкою на джерело та конкретну сторінку.

Цитати з наукового джерела, які наведені дослівно, беруться в лапки («...»). У випадку використання тексту, що наводиться не дослівно, а за допомогою власних трактувань та слів, необхідно зберегти його зміст та основну ідею. По завершенню цитування або цифрової інформації у квадратних дужках подається порядковий номер використаного джерела у загальному списку використаних джерел, а далі через кому – сторінка, де зазначена цитата (наприклад, посилання [3, с. 24] означає, що цитата використана із джерела, вказаного в списку використаних джерел під номером 3 на сторінці 24).

Допускаються посторінкові посилання, але це необхідно узгодити із науковим керівником курсової роботи. Використання ілюстрацій, формул і

таблиць не повинні бути запозиченням (плагіатом), тому вимагають теж посилання на конкретне джерело.

5.4. Формування списку використаних джерел

На початку написання курсової роботи автор займається збором літератури, яку буде використовуватися при виконанні такої роботи. У підсумку необхідно сформуванати список використаних джерел, що є обов'язковим елементом курсової роботи. До списку джерел необхідно включати лише ті з них, які справді використовувались при написанні курсової роботи. Широкий діапазон списку дає уяву про те, наскільки детально здобувач зумів вивчити стан досліджуваної проблеми та глибоко володіє предметом дослідження.

До списку використаних джерел подаються нормативно-правові акти, підручники, посібники, науково-практичні коментарі, статті із журналів, збірників, часописів, довідників тощо, що використовувались під час виконання курсової роботи (не менше 25 найменувань). Порядок укомплектування встановлюється певними правилами оформлення списку бібліографічних джерел.

За узгодженням із науковим керівником список використаних джерел можна формувати одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Відомості про джерела, включені до списку, треба подавати відповідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи.

5.5. Оформлення додатків

Допоміжні або додаткові матеріали тексту основної частини курсової роботи, які необхідні для повноти її сприйняття можуть оформлятися у додатках. Останні оформляються після списку використаних джерел як продовження курсової роботи. Додатки розміщуються за послідовністю появи посилань у тексті. Додаток позначається великою літерою української абетки (наприклад, Додаток А, Додаток Б). При цьому обов'язково додатки повинні мати назви, які пишуться угорі малими літерами (починаються з великої, вирівнюються за правим краєм із курсивним виділенням тексту). Над заголовком малими літерами з першої великої пишуть слово «Додаток» і велику літеру, що позначає додаток (форматування таке ж як у назви додатку). Після назви додатку відстань до тексту, таблиці, графіку тощо має становити 2 рядки.

6. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завершальним етапом виконання курсової роботи є її публічний захист. Після завершення курсової роботи автор надсилає її науковому керівнику для перевірки усіх необхідних вимог. Науковий керівник виконану роботу особисто надсилає для перевірки на плагіат відповідальній особі по кафедрі. У разі перевірки та схвалення керівник допускає її до захисту або не допускає. Перевірка здійснюється в системі Unichesk, згідно відповідного положення, яке діє в університеті. Після отримання позитивного висновку (оригінальність роботи понад 70%) перевірки курсової роботи на плагіат здобувач надсилає роботу у форматі PDF на відповідну кафедру для реєстрації та подальшого її архівування.

Публічний захист курсової роботи відбувається на відкритому засіданні комісії кафедри по захисту курсових робіт, у складі керівника та, як правило, трьох викладачів кафедри.

Під час публічного захисту курсової роботи здобувачу надається час на виступ для розкриття змісту курсової роботи (але не більше 10-ти хвилин). У виступі автор повинен зосередитись на основних питаннях досліджуваної проблематики. При цьому основний акцент ставиться на висновках, які сформульовані відповідно до поставлених завдань дослідження.

Під час захисту здобувач може використовувати презентації, що проявляються у формі таблиць, діаграм, схем. Одразу після виступу здобувача науковий керівник, а також інші члени комісії можуть задавати питання по досліджуваній тематиці. На завершення виступу науковий керівник подає коротку характеристику ходу виконання роботи, висловлює свою позицію та оцінює виконану роботу.

Після обміну думками членами комісії, здобувачу надається заключне слово для захисту своєї позиції щодо поставлених у процесі обговорення курсової роботи питань. Він може погодитись або не погодитись з висловленими оцінками, може аргументувати власну позицію або залишитись при своїй думці.

Результати публічного захисту курсової роботи визначаються оцінюванням якості та термінів виконання роботи й рівня її захисту. Критерієм оцінювання курсової роботи будуть завершеність і оформлення відповідно до вимог курсового дослідження, вільного володіння матеріалом, впевнений виступ на публічному захисті, чіткість відповідей, глибоке розуміння теми тощо.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінка «А» (90-100 балів) виставляється за ґрунтовно виконану роботу (відповідно до усіх необхідних вимог), коли здобувач вільно оперує викладеним матеріалом з обраної теми, володіє законодавчими та науковими термінами, в роботі комплексно використав наукові джерела, все відповідне законодавство, судові рішення, дослідження провів на підставі методів наукового дослідження, чітко відповідає на поставлені запитання членами комісії і досить впевнено аргументує власні позиції.

Оцінка «В» (80-89 балів) виставляється за ґрунтовно виконану роботу відповідно до встановлених вимог, коли здобувач оперує викладеним матеріалом з обраної теми, володіє законодавчими та науковими термінами, в роботі комплексно використав наукові джерела, відповідне законодавство, судові рішення, дослідження провів на підставі методів наукового дослідження, не зовсім чітко відповідає на поставлені запитання членами комісії і не наводить вичерпну аргументує власні позиції.

Оцінка «С» (70-79 балів) виставляється, за виконану роботу з деякими відхиленнями відповідно до встановлених вимог, коли здобувач не повною мірою розкрив зміст проблематики, не досяг усіх завдань, які ставились перед курсовою роботою. Під час захисту не відповідає на усі питання, поставлені членами комісії, не може аргументувати усі запропоновані власні позиції.

Оцінка «D» (60-69 балів) виставляється, за виконану роботу з суттєвими відхиленнями відповідно до встановлених вимог, коли здобувач не повною мірою розкрив зміст досліджуваної проблематики, не використав відповідні джерела, більшість завдань поставлених перед дослідженням не досягнуті, немає власних позицій в роботі. не досяг усіх завдань, які ставились перед дослідженням. Під час захисту не відповідає на усі питання, поставлені членами комісії, недостатньо переконливо захищає висновки викладені в роботі, не може аргументувати усі запропоновані власні позиції.

Оцінка «E» (50-59 балів) виставляється, за виконану роботу з суттєвими відхиленнями відповідно до встановлених вимог, коли здобувач не використав відповідні джерела досліджуваної теми, більшість завдань поставлених перед дослідженням не досягнуті, немає власних позицій в роботі, висновки по роботі не відповідають змісту. Під час захисту майже не відповідає на питання, поставлені членами комісії, не зовсім орієнтується в змісті курсової роботи.

Оцінка «Fх» (35-49 балів) виставляється, за виконану роботу з суттєвими відхиленнями відповідно до встановлених вимог, коли здобувач використав мінімальну кількість джерел, більшість завдань поставлених перед дослідженням не досягнуті, немає власних позицій в роботі, висновки по роботі не відповідають змісту. Під час захисту не відповідає на питання, поставлені членами комісії, не орієнтується в змісті курсової роботи, що свідчить про те, що автор не володіє матеріалом з обраної для наукового дослідження теми.

ДОДАТКИ

Додаток А
Взірець титульного аркуша курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра кримінального права

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

Ухилення від відбування покарання

Виконала: студентка 301 акад. групи д.ф.н.

Петренко Ірина Іванівна

Науковий керівник: д.ю.н., проф. Іваненко А.А.

(підпис керівника)

Оцінка:

Національна шкала: _____

Кількість балів: _____

ECTS: _____

Члени комісії: _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Додаток Б
Зразок сторінки переліку умовних скорочень

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

КУ – Конституція України
ЗУ – Закон України
ЦК – Цивільний кодекс
ЦПК – Цивільний процесуальний кодекс
КК – Кримінальний кодекс
КПК – Кримінальний процесуальний кодекс
ГПК – Господарський процесуальний кодекс
ПУ – Президент України
ВРУ – Верховна Рада України
КМУ – Кабінет Міністрів України
КСУ – Конституційний Суд України
ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини
НАБУ – Національне антикорупційне бюро України
БЕБ – Бюро економічної безпеки
ЄДРСР – Єдиний державний реєстр судових рішень
НБУ – Національний банк України
СБУ – Служба безпеки України
ДБР – Державне бюро розслідувань
ДМСУ – Державна міграційна служба України
ДФСУ – Державна фіскальна служба України

Додаток В
Приклад оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УХИЛЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ	5
1.1. Генеза кримінально-правової відповідальності за ухилення від покарання.....	5
1.2. Поняття, зміст і форми ухилення від покарання.....	8
Висновки до розділу 1.....	11
РОЗДІЛ 2. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ УХИЛЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ЗГІДНО З КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	12
2.1. Ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі.....	12
2.2. Ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі та у виді позбавлення волі.....	15
Висновки до розділу 2.....	18
РОЗДІЛ 3. КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ УХИЛЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ	19
3.1. Детермінанти ухилення від покарання.....	19
3.2. Кримінологічна характеристика осіб, що ухиляються від покарання.....	22
3.3. Правове регулювання, суб'єкти та рівні протидії ухилення від покарання.....	25
Висновки до розділу 3.....	29
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
ДОДАТКИ	40

Додаток Г
Приклади оформлення бібліографічного опису
у списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
КНИГИ: Один автор	1. Жаровська Г.П. Транснаціональна організована злочинність в Україні: феномен, детермінація, протидія: монографія. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2018. 568 с. 2. Мельник М.І. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: із змін. та допов. на 20 лютого. 2019 р. 11- те вид., допов. і переробл. Київ: Дакор, 2019.1360 с. 3. Block A. Business of Crime: Documentary Study of Organized Crime in the American Economy. Boulder, CO: Westview, 1991. 326 p.
Два автори	1. Мельник М.І, Хавронюк М.О. Кримінальне право України. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 293 с. 2. Максимов С.В., Макарова Т.К. Суб'єкти кримінальної юстиції: практ. посіб. Харків: Право, 2019. 189 с. 3. Маначинський О.Я., Соболев А.А. Військова безпека України і вплив на неї геополітичних факторів. Київ: НІСД, 1997. 155 с.
Три автори	1. Власов П.П., Комарова Д.С., Побережник О.В. Ухилення від спалти аліментів: монографія / за ред. П.П. Власова. Харків: Персей, 2017. 222 с. 2. Глушков В.О., Бантишев В.С., Харитонов Є. І. Злочини проти основ національної безпеки України / Служба безпеки України. Харків: Право, 2017. 139 с
Чотири автори	1. Стрельцов Є.Л., Балабанова Д.В., Туляков В.О., Мірошниченко Н.О. Призначення покарання за сукупністю злочинів: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Одеса: Брайт, 2011. 288 с. 2. Принципи кримінального права: проблеми теорії та практики: монографія / Ю.В. Баулін та ін.; Харків. Юридична академія. Харків: Юрист, 2015. 451 с.
Автор(и) та редактор(и) / упорядник (и) або перекладач (і)	1. Правові наслідки засудження особи за межами України: національний та міжнародний аспекти / за заг. ред.: С.Т. Товмача, М.В. Трухіна, М.Л. Маскова. Тернопіль: Право, 2018. С. 261- 272. 2. Бантинова О.М. Міжнародне публічне право: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. /за ред. проф. С.К. Ховріна та доц. І.А. Шульженко. Харків: Право, 2001. 319 с. 3. Стрельцов Є.Л. Вибрані праці / упоряд.: З.С. Континева, О.Ж. Вариніва. Одеса: Право, 2013. 356 с. 4. Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / вступ. ст. К.Т. Ромова; пер. с итал. Т.С. Власенка. Киев: Деюре, 2012. 240 с.
Без автора	1. Кримінальний кодекс України: наук.-практ. комент. / редкол.: М.І. Мельник та ін. 5 вид., переробл.. Харків: Пріус, 2014. 1028 с. 2. Транснаціональна організована злочинність: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 10 березня 2019 року. Київ: Нац. акад. адвокатура України. 2019. 212 с.
Багатотомний	1. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків :

документ	<p>Право, 2016 . Т. 19 : Кримінальний процес, судоустрій, прокуратура та адвокатура / редкол.: В. Т. Нор (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2020. 960 с.</p> <p>2. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник: / за ред.: А.В. Шевчука, М.Д. Дякур. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2013. 456 с.</p> <p>3. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України : у 4 т. / ред. П.С. Тесенка. Харків: Апостол, 2012. Т. 2. 329 с.</p>
Частина видання: розділ книги	<p>1. Moore M. Organized Crime as Bisness Enterprise. Major issues in Organized Crime Control.: Collective monograph., Washington D.C. 2017. p.205-219.</p> <p>2. Луцький І.В. Проблемні питання правового забезпечення юридичних прав внутрішньо переміщених осіб: національний та міжнародний аспекти: монографія / за заг. ред.: С.В. Власова, Т.М Якуба, Б.Д. Севастьянова . Львів: РПК, 2016. С. 261-272.</p>
Матеріали конференцій, з'їздів	<p>1. Полянська Є.А. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство. <i>Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 21-22 травня 2020 р.)</i>. Суми, 2020. С. 357-360.</p> <p>2. Примаченко В.Ф. Окремі аспекти визначення місця обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство в системі заходів кримінально-правового характеру. <i>Організаційно-правові засади запобігання домашньому насильству: реалії та перспективи : матеріали круглого столу, 31 травня 2019 р.</i> Запоріжжя: КПУ, 2019. С. 138-141.</p>
Стаття з довідкового видання або продовжаного видання	<p>1. Комаров О.С. Звільнення від кримінальної відповідальності. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. Харків: Юрист, 2012. С. 530.</p> <p>2. Семченко Д.Ж.. Заходи кримінально-правового характеру. <i>Держава і право. Юридичні науки</i>. Київ, 2011. Вип. 62. С. 132–137.</p>
Стаття з періодичного видання (журнал, газета)	<p>1. Ягунов Д. В. Трансформація системи альтернативних покарань в Англії та Уельсі: можливість запозичення зарубіжного досвіду для України. <i>Відродження правосуддя в Україні</i>. 2007. № 2. С. 67–72.</p> <p>2. Ющик О.І. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею на поруки: теорія і практика. <i>Часопис Київського університету права</i>. Випуск 4. 2019. С. 354-359.</p> <p>3. Забродський П.П. Проблеми визначення суб'єкта кримінального правопорушення. <i>Visegrad journal on human rights</i>. 2011. № 3. Р. 104-108.</p>
Рецензії	<p>1. Дяков А.В. Необхідність розробки міжнародно-правового врегулювання пробаційних програм в Україні. Віче. 2011. № 1/2. С. 20–21. Рец. на кн.: Грубікова С.А. Міжнародно-правове регулювання пробаційних програм в Україні: монографія. Ужгород: Піст, 2013. 407 с.</p> <p>2. Renseller L. Global space: the menace of international drug trade. <i>Currant history</i>. 1995. Vol. II, May. P. 13-25.</p>
Інші видання:	<p>1. Балабанова Д.В. Кримінальні правовідносини, що виникають у</p>

автореферати дисертацій	<p>сфері вчинення кримінальних правопорушень медичної діяльності: теоретичні та практичні проблеми: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2011. 33 с.</p> <p>2. Веренков С.А. Забезпечення прав і свобод громадян в сфері приватного права: автореф. дис ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2013. 31 с.</p> <p>3. Чайкін О.І. Людські права в цивільному праві: зміст, місце та особливості захисту: автореф. дис. ... канд. юр. наук: 12.00.02 / Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2012. 19 с</p>
Дисертації	<p>1. Харитонов О.В. Земельні правовідносини, що виникають у сфері здійснення аграрної діяльності: теоретико-прикладні проблеми: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Тернопіль, 2012. 337 с.</p> <p>2. Фензер Л.В. Колізії в приватному праві: проблеми теорії та практики: дис ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Чернівецький національний університет. Чернівці, 2010. 332 с</p>
Архівні документи	<p>1. Центральний державний історичний архів України, м. Київ Ф. 1235 Грушевські - історики та філологи. 1830-1958 рр. оп. 1 Спр. 1055. Протоколи засідання комісій по утворенню Української національної бібліотеки. Чернетки, 1918 р., 4 арк.</p> <p>2. Державний архів Львівської області Ф. 297 Товариство «Академічне братство» у Львові. 1880-1922 рр. оп. 1 Спр. 4. Матеріали (звіти, листування та ін.) про діяльність Товариства за 1881-1896 рр., 153 арк.</p>
Патенти	<p>1. Інфузійний препарат для парентерального харчування «Глюксил»: пат. 32834 Україна: МПК 8 C08K33/00, G02T1/45, G1H3/00. №199901189; заявл. 22.03.09; опубл. 27.08.09, Бюл. №16. 4 с.</p> <p>2. Спосіб встановлення смерті осіб, зниклих безвісті: пат. 87342 Росія. № 100304345216; заявл. 01.04.2000; опубл. 02.09.2001, Бюл. № 3 (кн. 1). 120 с.</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 1.5:2003 Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлення та вимоги до змісту нормативних документів (ISO/IEC Directives, part 2, 2001, NEQ) Каталог НД України, 2003. 103 с.</p> <p>2. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1379.. 19 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Валіреї Олександрович Глушков: (до 70-річчя від дня народж.) / Київський національний університет імені Тараса Григоровича Шевченка; упоряд.: А.П. Андрушко. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 108 с. (Біографія і бібліографія вченого).</p> <p>2. Дрьомін В.М.. Бібліографічний довідник з кримінології (2000-2020) / ред. О. Г. Кульман. Одеса: Юр.академія, 2020. 188 с.</p> <p>3. Систематизований покажчик судової практики з питань призначення покарання, опублікованих у Віснику Верховного Суду України за 2000– 2010 роки / Верховний Суд України; уклад.: О. О. Бедний, А.С. Бурла. Київ: Видавництво ВСУ, 2006. 25 с.</p>
Електронні	<p>1. Конвенція про захист прав і основоположних свобод від</p>

ресурси	<p>04.11.1950 р. № 995_004. Дата оновлення: 02.10.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#n2 (дата звернення: 12.01.2021).</p> <p>2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. № 995_043. Дата оновлення: 19.10.1973. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 12.01.2021).</p> <p>3. Декларація про ліквідацію дискримінації щодо жінок від 07.11.1967 р. № 995_386. Дата оновлення: 07.11.1967. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_386#Text (дата звернення: 12.01.2021).</p> <p>4. Конвенція ООН по ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. № 995_207. Дата оновлення: 06.10.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text (дата звернення: 12.01.2021).</p> <p>5. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25.10.2007 р. № 994_927. Дата оновлення: 20.06.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text (дата звернення: 12.01.2021).</p> <p>6. Модельне законодавство ООН про насильство в сім'ї від 02.02.1996 р. URL: http://www.gender.cawater-info.net/publications/pdf/mod_un.pdf (дата звернення: 12.01.2021).</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України: станом на 1 січня 2021 р.: відповідає офіц. тексту. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 102 с.</p> <p>2. Загальна декларація прав дитини від 20 листопада 1959 року. Офіційний Вісник України. 2020. № 42. Ст. 278.</p> <p>3. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами від 11.05.2011 р. Вісник Верховного Суду України. 2007. № 11.</p> <p>4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131.</p> <p>5. Кримінальний процесуальний кодекс України. Чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 червня 2017 року. Київ: ПАЛИВОДА А.В. 2017. 372 с.</p> <p>6. Про попередження насильства в сім'ї : Закон України від 15.11.2001 р. № 2789-III. Дата оновлення: 07.01.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14#Text (дата звернення: 13.01.2021).</p> <p>7. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5207-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 32, ст.412</p> <p>8. Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України: Закон України від 19 грудня 2019 року № 400-IX. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 27, ст.174.</p> <p>9. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939– VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 32, ст. 314.</p> <p>10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Давимоки Олександра Григоровича, Бойка</p>

	<p>Миколи Вікторовича, Крюка Володимира Миколайовича, Токаренка Віталія Леонідовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 4 частини першої статті 97 Закону України «Про національну поліцію» №18-рп/2020 від 22 жовтня 2020 року. Офіційний Вісник України. 2020. № 50. Ст. 3288.</p> <p>11. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення від 30 червня 2020 року № 0298905-20. Офіційний Вісник України. 2020. № 45. Ст. 3492.</p> <p>12. Про затвердження Положення про державну реєстрацію кормових добавок: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2020 року № 210. Офіційний Вісник України. 2020. № 15. Ст. 3246.</p>
--	---